

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveča«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1. Rokopisno ne vračamo. Ne frankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Naročnina letno 60 Din za inosestvetno 80 Din. Članil sekcije J. U. U. plačajo list s članarino. Oglasni po ceniku in dogovoru. Glavnik posebe. Polt. ček. rač. št. 11.53. Telefon 3112

Vodstvo sekcije pri prosvetnem ministru

Polno razumevanje za naše težnje — Sprejem brezposelnih učiteljskih abiturientov

20. in 21. t. m. se je mudil v Ljubljani gospod minister prosvete. Ogledal si je kulturne ustanove, 20. popoldne pa je sprejemal deputacije v poslopju kraljevske banke uprave. Za sprejem se je prijavilo tudi vodstvo sekcije: predsednik Metod Kumelj, podpredsednica Franja Završanova in tajnik Drago Supančič ter zastopniki odseka brezposelnih učiteljskih abiturientov pri sekciji JUU v Ljubljani.

Gospod minister je ljubeznivo sprejel deputacije sekcije. Ob tej priliki je imel predsednik sekcije naslednji nagovor:

»Velepoštovani gospod minister!

Ko prihajate, gospod minister, prvič kot naš vrhovni šef v dravsko banovino in se nam nuditi prilika, da dobimo z Vami oseben stik, Vas v imenu slovenskega učiteljstva, ki je v pretežni večini včlanjeno v Jugoslovnskem učiteljskem združenju, iskreno pozdravljam.

Vaš prihod tolmači slovensko učiteljstvo kot dokaz velikega zanimanja za specialne šolske in obče prosvetne prilike v dravski banovini.

Prosim Vas, gospod minister, da sprejmete ob tej priliki zagotovilo, da hoče slovensko učiteljstvo posvečati vse sile nalogam, ki jih stavlja nanje poklic učitelja in vzgojitelja. Stanovska organizacija slovenskega učiteljstva stremi za tem, da odtegne učiteljstvo škodljivim dnevnim vplivom in ga usmerja k delu za šolo, za narodno prosveto in h gospodarskemu in socialnemu delu za narod.

Ko podajam to izjavo, Vas prosim, gospod minister, da mi dovolite, da opozorim na nekatera najvažnejša šolska in učiteljska vprašanja v dravski banovini.

Šolstvo trpi v dravski banovini zlasti radi pomanjkanja učiteljstva. Nujno bi bilo treba zasesti prazna učiteljska mesta, ki jih je nad 250. S tem v zvezi bi bilo v velikem meri rešeno vprašanje brezposelnih učiteljev, ki v bedi in pomanjkanju čakajo na službo že po več let. Njihovo število znaša okoli 500.

Poleg izpopolnitve praznih učiteljskih mest so dobri učni načrti in ustrežajoče učne knjige in učni pripomočki važen pogoj za uspeh naloge, ki jo vrši narodna šola. Sedanji učni načrti ne ustrezajo. Čimprej je potrebno pristopiti k sestavi novih učnih načrtov, pri čemer naj se upošteva to, da morajo biti vse vrste šol povezane v eno samo organično celoto. Zato naj se učni načrti šol z višjim rangom naslonijo in organično zvežejo z učnimi načrti nižje organiziranih šol. Monopol na šolske knjige in zvezke naj se ukine, ker nasprotuje načelom sodobne metodike.

Na področju personalne prosvetne politike čaka na nujno rešitev več perečih vprašanj:

Neobhodno bi bilo treba izvesti reparacijo svoječasno izvršenih premostitev učiteljev in sreskih šolskih nadzornikov, reaktivacijo odpuščenih učiteljev in rehabilitacijo razrešenih šolskih upraviteljev.

Urediti bi bilo treba položaj učiteljem jugoslovanske narodnosti, ki so zaradi nezdržnosti razmer v zasedenem ozemlju zapeljali v Jugoslavijo, kjer so bili sprejeti deloma v kontraktualno, deloma v dnevničarsko učiteljsko službo. Z zakonom bi bilo treba ustvariti pogoje za njihov sprejem v redno učiteljsko službo. Takih učiteljev je 24.

V ravno tako neurejenem položaju je v dravski banovini 60 učiteljic ženskih ročnih del. Ker uradniški zakon ni prinesel njihovega zvanja, so ostale do danes nerazporejene, zaradi česar ne morejo napredovati. Urediti tega za dravsko banovino specialnega vprašanja je nujna.

Gospod minister, v Vaših rokah je njihova usoda in usoda kontraktualnih učiteljev. Prosim Vas, da se zavzamete za ureditev njihovega položaja.

Uvedba celibata je težko delovala na učitelje. Čutijo se prikrajšane na človečanskih in državljanjskih pravicah. Ker celibat tudi ne more doseči namena, zaradi katerega je bil uzakonjen, prosim, naj se ukine.

Neobhodno bi bilo potrebno urediti tudi učiteljska napredovanja tako, da mlajši učitelji ne bodo preskakovali starejših in upravičenejših. Zato prosim, da se sestavijo v ministrstvu prosvete rangne liste in izvršujejo napredovanja po določbah zakona dosledno po teh listah.

Učiteljstvo želi, da se mu čimprej vrne avtomatično napredovanje, ki ga je izgubilo z novim uradniškim zakonom.

Za uspešno delo v šoli in za uspešno delo na prosvetnem, gospodarskem in socialnem polju izven nje, katere dolžnosti nalaga zakon o ljudskih šolah, je učiteljstvu neobhodno potreben notranji mir in zadovoljstvo,

za kar je predpogoj občutek popolne sigurnosti. To pa je mogoče doseči le tedaj, če se vrne učiteljstvu stalnost v službi na službenem mestu. Vrnitve stalnosti ne zahteva učiteljstvo samo v svojem interesu, marveč istočasno v enaki meri tudi v interesu ljudske šole in njenih nalog.

Naš materialni položaj je izredno slab. Zadnje zvišanje osebnih in rodbinskih dokladov ni izpremenilo težkega stanja državnega nameščenstva, ki je zlasti v dravski banovini zaradi najdražjega življenjskega standarda prisiljeno pritrgovati si tudi pri najnujnejših življenjskih potrebščinah. Izprememba uredbe tudi v ničemer ni izpremenila nepravilnih razlik med prejemki poročene in samske državne nameščenke. Prosim Vas, gospod minister, da podpirate učiteljstvo v njegovih težnjah po ustvaritvi ekstenzičnega minimuma in v tem, da se ukinejo vse razlike v prejemkih poročenih in samskih učiteljic.

Gospod minister! Iz množice aktualnih šolskih in učiteljskih vprašanj sem omenil le najvažnejša. Prosim Vas, da jih proučite in pomagate do ugodne rešitve. Istočasno pa Vas zagotavljam, da se zavedata slovensko učiteljstvo in njegova organizacija vseh velikih dolžnosti in nalog in da sta vselej pripravljena požrtvovalno podpirati in vršiti vsako delo, ki služi interesom naroda in države.

Brezposelni učitelji o letošnjih jesenskih nastavitvah

Gospodje, ki nas kličete k morali, rešujete iz greha nas in zmot, mar ne bi koščka kruha prej nam dali, ki je začetek blagra in dobrot.

(John Gay: »Beraška opera«.)

Vprašanje vsakoletnih nastavitvev novih učiteljev je za nas brezposelne učiteljske abituriente predmet največjega zanimanja, pričakovanja in nad. Ob tem vprašanju se ne ustajamo le radi ureditve svojih najnujnejših življenjskih pogojev, zavedamo se še druge strani tega vprašanja in sicer vprašanja osnovnega šolstva in vpliva brezposelnosti na kvaliteto učitelja. Najboljši odgovor na vsa nakazana vprašanja bo dalo podrobnejše razmotranje letošnjih jesenskih nastavitvev, ki so se izvršile v dnehu 22. in 28. septembra t. l. Kdo je bil nastavljen, zakaj je bil nastavljen, zakaj ta ali oni ni bil in kakšni momenti so, po dejstvih sodeč, odločevali pri zadnjih nastavitvah, vse to je bilo predmet skoraj enomesečnega obravnavanja in analiziranja vsakega posameznega primera.

Od lansko leto ugotovljenega števila brezposelnih učiteljskih abiturientov, ki je znašalo ca. 700, je bilo nekaj nastavitvev izvršenih med šolskim letom, katerih imena pa niso bila objavljena v dnevnem časopisu.

Na službo smo čakali abiturienti letnikov 1931., 1932., 1933. in dalje do letnika 1936. Po zadnjih nastavitvah je slika naslednja:

iz letnika	1931.	nastavljenih	3,	čakajo	0,	
"	"	1932.	"	10,	"	4,
"	"	1933.	"	50,	"	20,
"	"	1934.	"	49,	"	98,
"	"	1935.	"	55,	"	153,
"	"	1936.	"	7,	"	150,
neugotovljenih		"	21,	"	0.	

Skupaj nastavljenih 195, še čaka 425.

Število nenastavljenih tu ni popolnoma točno, ker nam manjkajo točni podatki enega letnika zasebnega učiteljskega, ker se je precej tovarišic poročilo, nekateri so zaradi brezupnega čakanja umaknili prošnjo itd. Všet tudi ni letnik 1937. s katerim bi število brezposelnih naraslo zopet na približno 600. Zet statistični pregled nam pokaže, da so bili med ostalimi nastavljeni tudi tovariši in tovarišice, ki so končali učiteljsko šolo l. 1935. in 1936., a na službo čakajo še tovariši (-ce) iz leta 1932., 1933., 1934. Iz kakšnih vidikov so se torej vršile nastavitve? Je morda odločeval moment socialnih potreb? Poglejmo kaj nam pokaže sledeča statistika:

Nastavljeni:							
Razmere:	1931	1932	1933	1934	1935	1936	?
slabe	2	2	17	24	27	3	—
dobre	1	3	16	15	12	3	—
zelo dobre	—	—	—	2	4	—	—
?	—	5	17	8	12	1	21
Skupaj	3	10	50	49	55	7	21

Poleg gornjega je opozoril tov. predsednik g. ministra na razpis prostih službenih mest. Navedel je, da v Ljubljani že 15 let niso bila mesta razpisana. Zaradi tega so prizadeti najbolj učitelji — družinski očetje, ki morajo šolati otroke v srednjih šolah.

Gospod minister je pokazal za vsa v nagovoru predsednika sekcije obravnavana vprašanja veliko razumevanja in je nanja tudi podrobneje odgovorjal. Posebno zanimanje je pokazal za specialna vprašanja dravske banovine, zlasti za vprašnje kontraktualnih učiteljev in vprašanje učiteljic ženskih ročnih del. V teku polurnega razgovora, kolikor je trajal sprejem, je izrecno poudaril potrebo, da bi bil o vseh teh zadevah potreben podroben razgovor ter je izjavil, da bo ob prvi priliki sprejel predsednike sekcij ter z njimi obravnaval ta in druga nujna vprašanja.

Delegacija brezposelnih učiteljskih abiturientov je razložila gospodu ministru težnje brezposelnih učiteljev. Izročila je statistiko brezposelnih učiteljskih abiturientov v dravski banovini in ga obenem prosila, naj bi se nove nastavitve vršile z vidikov vrstnega reda in socialnih potreb. Dalje je prikazala potrebo zvišanja pripravniških učiteljskih mest v novem državnem proračunu.

Gospod minister je pažljivo poslušal njihova izvajanja in obljubil, da bo pri postavljanjih predvsem gledal na starost in socialne potrebe brezposelnih učiteljev in da bo skušal nastavitvi čim več brezposelnih učiteljev. V načrtu ima nek nov način reševanja brezposelnosti učiteljskega naraščanja po zgladu, kakor je vpeljan v republiko Češko-slovaški.

	Čakajo:					
Razmere:	1932	1933	1934	1935	1936	Skupaj
slabe	3	7	45	66	85	206
dobre	—	11	33	55	46	145
zelo dobre	—	—	7	3	3	13
?	1	2	13	29	16	61
Skupaj	4	20	98	153	150	425

Pri nastavitvah, ki so bile izvršene 1937. (22. in 28. septembra) je bilo nastavljenih s slabimi razmerami 75, čaka jih 206. Z dobrimi razmerami je bilo nastavljenih 50, čaka jih 145. Z zelo dobrimi razmerami je bilo nastavljenih 6, čaka jih 13. Neugotovljenih nastavljenih je bilo 64, čaka jih 61. Skupno je bilo torej nastavljenih 195, čaka jih 425.

Razmišljanje in sklepanje na podlagi obeh do sedaj prikazanih statistik nam je dovolj močan argument za trditve, da se nastavitve niso izvršile iz vidika socialnih potreb, niti z vidika vrstnega reda po letih polaganja diplomskega izpita. Z dokazi lahko podpremo dejstvo, da se je precej nastavitve izvršilo, ne oziraje se na navedene edino pravil-

Le nekaj še o šolskih knjigah

Skrbni starši nimajo ob začetku šolskega leta majhnih skrbi, in marsikatera trda beseda, kako je šola draga, pade ob tem času. Saj poznamo sedanje knjige, o katerih moramo pač priznati, da bi se dale mogoče še trpežneje vezati in da se zlasti o čitankah tolikokrat sliši: »Saj čitanke so obsežne, a pravega v njih ne najdemo. Poleg vsega tega pa je cena šolskim knjigam, ki se tiskajo v precejšnji nakladi, kar velika.

Saj je za posamezna šolska leta treba plačati za knjige, ki jih učenci rabijo, približno takole: če je vsaka knjiga vračunana le enkrat: 1. razred 46 din, 2. razred 26 din, 3. razred 93 din, 4. razred 47 din, 5. in 6. razred 92 din, 7. in 8. razred 36 din.

Kar precejšnji zneski za posamezna šolska leta, ni res? Če seštejemo porabljene zneske za knjige v poedinih šolskih letih, dobimo znesek 340 din. Vsaj toliko porabi prav gotovo vsak učenec za knjige, če obiskuje šolo 8 let, ali povprečno na 1 leto din 42,50. Pa to še ni vse! Saj tu so vračunane le knjige za verouk, računstvo, srbohrvaščino in čitanke, torej brez zemljevidov, brez drugih učnih pripomočkov, brez knjig za domoznanstvo, za realije itd. Da, din 42,50 vsaj se izda letno za 1 šolarja, a je še brez mnogih knjig in učnih pripomočkov!

Kaj bi bilo, ko bi nekdo izšlo knjige, a samo 1 za vsako šolsko leto? V tej edini razredni knjigi bi bilo vse, kar bi se naj obravnavalo v posameznem razredu iz računstva, spoznavanja narode, zgodovine, zemljepisja, higijene, gospodarstva, srbohrvaščine, dalje bi bili v nji primerni in res dobri berilni sestavki in pesmice, nekaj slovnice, tudi pesmice za petje, pa še mogoče snov iz verouka. Taki

VSEBINA:

Vodstvo sekcije pri prosvetnem ministru. Brezposelni učitelji o letošnjih jesenskih nastavitvah.

Le nekaj še o šolskih knjigah.

Prof. Milko Jeglič, novi banski šolski nadzornik.

Kmečko nadaljevalno šolstvo.

Učiteljski pokret.

Še naše gospodarske ustanove.

† Ivana Neuhold-Tomičeva.

† Tovarišu Antonu Sepaherju v slovo.

LISTKA: Tehnica. — Zapiski ob obletnici.

Splošne vesti. — Učiteljska tiskarna. — Naše gospodarske organizacije. — Mladinska matica. — Učiteljski pevski zbor. — Šolski radio. — Stanovska organizacija JUU.

— Novosti na knjižnem trgu.

ne, poštene in objektivne kriterije vrstnega reda in socialnih potreb. Izmed približno 100 prav natančno preiskanih primerov ne bo odveč, če navedemo vsaj nekaj primerov, n. pr.:

1. Tov. »x« iz letnika 1932., katere oče je zelo reven kmet s številno družino, živi v zelo slabih razmerah, čaka na službo že 5 let, dočim je bila tovarišica »y« iz letnika 1936. nastavljena (oče višji uradnik, vsi otroci prekrbljeni, živi v zelo dobrih razmerah.)

2. Tov. »q« iz letnika 1933. živi v zelo slabih razmerah, oče zvičničnik, čaka na službo že 4 leta, dočim je bila nastavljena tovarišica iz letnika 1936., ki živi v zelo dobrih razmerah.

3. Tovariš »x« iz letnika 1934. — brez staršev, odslužil pred 2 leti vojaški rok, čaka že 3 leta na službo in živi v zelo slabih razmerah. Tovariš »y« iz letnika 1935. z dobrimi razmerami in z dobrimi mesečnimi dohodki je bil nastavljen, prav tako tudi mnogo tovarišic iz letnika 1935., ki žive v dobrih razmerah.

V dravski banovini je bilo upokojenih približno 120 učiteljev. Na njihova mesta niso bile nastavljene nove moči, prav tako niso bila zasedena mesta umrlih učiteljev in učiteljic, ki jih je bilo približno 30. Torej 150 mest je bilo izpraznenih. Ni se torej čuditi, če je mnogo šol in razredov zaprtih in da primanjkuje okoli 260 učiteljskih moči, upošteva se seveda razmere, kot so pri nas že dolgo običajne, da učeni en sam učitelj 60–80 in še po več otrok. Ob pravilni in dokončni ureditvi prosvetnih vprašanj v dravski banovini bi pa potrebovali še najmanj 600 učnih moči.

Brezposelni se čudimo, da v kljub obljubam in vseobči hvali o znatno zboljšanih razmerah v državi in spričo dejstva, da ima dravska banovina dovolj zastopnikov, nihče ne pokaže resnega razumevanja za narod, ki je brez šol in za ca. 500 brezposelnih ljudi, ki jih brezposelnost najbrže ne bo vzgajala v pozitivno smer državljanjskih vrlin.

Nikdar ne zamudimo prilike, da ne bi o tem usodnem problemu opozarjali merodajne činitelje.

Brezposelni učiteljski abiturienti.

razredni knjigi pa naj bi bile pridejane dobre slike in vsaj še zemljevidi.

Prednosti takih knjig bi bile precejšnje:

1. Ker bi se tiskale v veliki nakladi, bi bila cena sorazmerno s temi knjigami, ki jih potrebuje sedaj vsak učenec v razredu, — a še nima vseh! — kljub trpežni vezavi in lepi obliki, niza.

2. Na vseh šolah bi se obravnavalo pri posameznih predmetih v glavnem enotno in snov bi bila strnjena.

3. Slike, ki bi bile v knjigi, bi marsikaj ponazorovale, kar bi bilo zlasti važno za šole, ki so z učili revne, a teh ni malo.

4. Ker bi bili pridejani tudi potrebni zemljevidi, bi jih imeli tako vsi učenci, kar je danes na mnogih šolah hudo težko doseči.

5. Te knjige, ki naj bi jih skrbno sestavili res izkušeni šolniki, bi bile tudi dobra pot, po kateri bi hodili učitelji. Marsikatero uro, ki jo danes porabijo za iskanje snovi za posamezne predmete po raznih knjigah, in ki jo zberejo nato več ali manj na široko, bi tako mogli porabiti za čitanje pedagoške literature, za točnejšo popravo zvezkov itd.

6. Odpadlo bi tudi narekovanje snovi, ki je danes pri mnogih predmetih, radi pomanjkanja knjig. S tem bi se pridobilo mnogo dragocenega časa, ki ga v razredu navadno vedno primanjkuje, učenci bi si ne pokvarili pisave in še drže telesa povrh.

7. Ako bi šola vsako leto kupila nekaj izvodov teh knjig za revne učence, bi jih po nekaj letih mogla izposojevati prav vsem takim šolarjem, katerim starši z največjo težavo kupijo knjige ali pa je deca celo vse leto brez njih.

8. Verjetno je, da bi take, res vzorno in praktično sestavljene knjige, zlasti višjih razredov, učenci ne zavrgli istočasno z odhodom iz šole, ker bi spoznali, da jim tudi pozneje morejo marsikaj dobro služiti.

Le še to: Res je, da imajo tako sestavljene knjige tudi že nekatere države, pa to

naj ne moti. Saj, kar je dobrega, tudi pri nas ne bo škodilo.

Pavlin Francé.

Opomba uredništva: Članek priobčujemo kot mišljenje organizirane članice, dasi se ne moremo v celoti strinjati z njim.

Prof. Milko Jeglič novi banski šolski nadzornik

Pred tednom so poročali dnevni časopisi, da je imenovan g. prof. Milko Jeglič za banskega šolskega nadzornika in za šefa za ljudsko šolstvo pri kr. banski upravi v Ljubljani.

Prof. Milko Jeglič se je rodil 2. jun. 1902. na Rakeku kot sin uglednega pokojnega šol. ravnatelja v Ljubljani Janka Nep. Jegliča. Osnovno šolo in gimnazijo je obiskoval v Ljubljani, a takoj po dovršeni maturi na gimnaziji l. 1920. je položil maturo na učiteljsko. Posvetil se je učiteljskemu poklicu.

Stiri leta je poučeval g. Milko Jeglič na osnovni šoli na Viču, kjer je učil ves čas v višjih razredih. Bil je izvrsten učitelj in najboljši tovariš. Še danes po tolikih letih ga imajo vsi, ki so službovali z njim istočasno na šoli, v najboljšem spominu. Že v času učiteljevanja na Viču je vztrajno posvečal svoj prispil čas pogleditvi svojega znanja. Bil je vpisan kot redni slušatelj na filozofski fa-

kulteti ljubljanske univerze, kjer je napravil tudi pedagoški izpit.

Leta 1924. je odšel na Višjo pedagoško šolo v Zagreb. Za predmet svojega študija si je izbral matematiko in pedagogiko. V Zagrebu je ostal štiri leta. Ko je po dovršitvi višjega tečaja Višje pedagoške šole diplomiral, je bil postavljen za profesorja na učiteljski šoli v Ljubljani. Proforski izpit je napravil na univerzi v Zagrebu.

Mlajši učiteljski generaciji, ki je izšla iz ljubljanskega učiteljskega, je novi banski šolski nadzornik dobro znan. Pozna ga kot vestnega učitelja in sposobnega vzgojitelja. Po metodičnih razpravah, ki jih je objavljaval v »Slovenskem učitelju«, pa poznajo g. prof. Jegliča tudi starejši učitelji.

Banskemu šolskemu nadzorniku in šefu za osnovno šolstvo je odrejen precej širok delokrog in spadajo v njegovo kompetenco vse narodne šole v dravski banovini. Posel, ki mu je naložen, je ogromen, in prav zato je tudi privatna iniciativa potrebna, zaradi česar je treba še posebej poudariti nujnost sodelovanja vsakokratnega vodje osnovnega šolstva pri prosvetnem oddelku z učiteljskim združenjem.

Upamo, da bo novi banski šolski nadzornik gosp. prof. Milko Jeglič objektivni predstojnik, ki bo znal ceniti delo in prizadevanje učitelstva za dvig našega šolstva in splošne izobrazbe v naši ožji domovini.

V tem upanju nas utrjuje dejstvo, da poznava novi banski šolski nadzornik do kraja vse težave učiteljskega poklica tudi iz lastne prakse in da so mu znane tudi vse ovire, ki se stavljajo razvoju našega šolstva. V njegovih izkušnjah, pridobljenih s praktičnim delom v ljudski šoli, pri vzgoji učiteljskega naraščaja in v njegovem poznanju sodobne pedagogike in metodike vidimo predpogoje za uspešno delo za razvoj ljudskega šolstva.

Ko stopa na svoj novi in odgovorni položaj, mu želimo pri delu mnogo uspeha.

Kmečko nadaljevalno šolstvo

Precej razveseljiv je razvoj kmečko nadaljevalnega šolstva zlasti v zadnjih letih. Učiteljstvo je pokazalo v tem pravcu mnogo razumevanja in dobre volje. Številne prošnje za sprejem v tečaje, ki usposablajo učiteljstvo za ta pouk, so dovolj jasen dokaz, posebno, ker se taki tečaji vrše izključno v velikih počitnicah. Letos je absolviralo take tečaje precejšnje število učiteljev, ki jamčijo za nove ustanovitve ali izpopolnitve kmečko nadaljevalnih šol. V zadnjih letih je povprečno število takih šol 80.

Lastna praksa, doživlja in pridobitve na strokovnih tečajih pa po večini ne zadostujejo za popolne uspehe na takih šolah. Mnogim primanjkuje potrebnih strokovnih knjig in učnik pripomočkov. Odbor kmečko nadaljevalnega šolstva se je začel s pomočjo kmet. oddelka banske uprave intenzivneje baviti z mislijo, kako temu odpomoči. Preuredil je na novo banovinsko knjižnico kmečko nadaljevalnega šolstva. Vse lani delujoče šole so dobile od banske uprave seznam knjig te

knjižnice, ki se jih je učiteljstvo prav pridno posluževalo. Odbor pa je preskrbel, da je bilo nabavljenih v zadnjem času zopet precej novih del, izmed katerih so po večini vsa aktualna. Naj navedem le nekaj naslovov: Pravna zgodovina za slovensko ozemlje, Slovenska hiša, Naše selo, Selo i seljaci, Seljačka politika, Diljem sela, Temelji seljač kog zakonika itd. Dopolnilo k lansnemu seznamu knjig banovinske knjižnice prejmejo vse letos delujoče šole. Odbor bo upošteval vse morebitne predloge in nasvete glede nabave novih knjig. Sedež knjižnice je tudi letos tam, kjer je bil lani. Knjige se naročajo pri upravitelstvu ljudske šole Ljubljana-Barje (V. drž. mešana ljudska šola v Ljubljani).

Letošnja banovinska skupščina je sprejela več važnih predlogov, ki zadevajo kmečko in gospodinjstvo nadaljevalno šolstvo, v eventualno realiziranje. V ta namen je bil pri sekciji ustanovljen poseben pododsek nadaljevalnega šolstva. Sekcija bo tedaj tudi s

Miha Kobalež:

Tehtnica

Tam onstran sveta, kjer sveti Miha duše vaga, je zmeraj kako razburjenje. Kadar je jasno, prijetno vreme, odmevajo glasovi celo do hiš navadnih zemljanov, da se prestrašeni križajo. Da, tistih idiličnih časov, ko se je že vnaprej vedelo, kam boš prišel, v osma ali sedma nebesa, ko si celo uro natančno vedel, tistih časov ni več. Mogoče so krivi ljudje, ki prihajajo na oni svet z nekako zrahljanimi živci ter se za vsako malenkost puntajo, mogoče je kriva tehtnica, kdo bi vedel? Zadnjič je prirjul z onega sveta Matjažek z Betonovega, da je to, kar se godi, že nekoliko neumno, če bi se moral še enkrat roditi — človek ne bi hotel biti nikoli več. Ali ni imel čisto pravih kart, plačal je vse vozovnice, po vseh paragrafih bi ga moral spustiti vsaj do osmih nebes za seboj ima petdeset let poštenega življenja, precejšnjo zalogo dobrih del in molitve — no, pa ni vse skupaj nič držalo. Nek drugačen red je zdaj tam. Najprej postavijo ljudi v vrsto, v nekoliko vegasto, da se počuti človek v njej ko riba na suhem. In marsikdo se naveliča in se kar vrne na zemljo. Drugi pa pridejo pred komisijo. Sveti Miha ni ravno dobre volje, vendar mu ni kaj reči, drži se sicer čemerno ko bi jesih pil, a ne zine ne bele ne črne, temveč samo prikimava. Mogoče je že truden, toliko ljudi se gnete pred tehtnico in vsi bi radi prišli kaj kmalu na vrsto. Zato so pa pisarji bolj jezični in se jim nikamor ne mudi. Pridem tja, pripoveduje Matjažek, postavim se pred nje po vojaško in udarim s netami, kakor so nas učili. Jaz sem Matjažek z Betonovega, pravim in jim pomolim papirje. To je pa nekje precej v hribih, zazehajo in eden, ki je bil

bolj črn ko drugi, omeni zaspano, da je menda nekoč mimogrede šel po tistih hribih, pa da imajo tam gori hude pse, ki pozdravljajo tujce z zobmi. Tega pač ni kriv on, se je prestrašil Matjažek, pasja natura ima posebne zakone in ne gre, da bi jih mešali s človeškimi. Nekoliko so bili pisarji nevoljni, vendar so ga potolažili, da zaradi pasjih zob ne bodo iskali kakih aktov, zaradi stricev in tet bi pa je radi vedeli, koliko jih ima Matjažek. Matjažku je bilo vroče, žlahta ga ni nikoli dosti brigala, zdaj je pa prebral vse po vrsti. Noben stric ni bil toliko imeniten, da bi se lahko kaj posebno postavil z njim. Mencial je nekaj časa, pisarji so ga gledali izpod čela, nato so mu malomarno pokimali, naj stopi na tehtnico. Matjažek je stopil, tehtnica je zaropotala, pisarji so začeli premikati uteži in se zmrdovali. Glej on, jezicek se dolgo ni hotel ustavititi, nazadnje je pa pokazal, da je Matjažek prelahak, ne za dosti, samo za pol kilograma. Matjažek z Betonovega je zadržel, vsak njegov las je imel svojo potno kapljo, še celo sveti Miha je vzdihnil, a ni nič pomagalo, vse teče po veljavnih zakonih.

»Mogoče imaš kako izkaznico, kako legitimacijo,« je zamomljal veliki pisar. »Nekatere legitimacije zaležejo za težko utež.« Matjažek je odkimal. Z legitimacijami ni imel rad posla, z družiti posebno ne, zlasti, ker ni znal dobro ločiti, katera so prava in katera so le hudičeva zvijača in izkušnja. Ali ne bi mogoče našli gospodje kake druge stvari?

Nič drugega niso zahtevali. Molel jim je papirje, a so se jih branili, papirjev imajo že tako zadosti in so vsi enaki. Naj nekoliko počaka, mogoče bo prišel na vrsto nekoliko pozneje.

Stopil je k vratom in gledal. Zdelo se mu je, da mora biti samo tehtnica kriva nje-

svoje strani skušala dvigati ugled in razvoj tega šolstva.

Zaradi gmotnih težko smo izgubili priložnost »Učiteljskega tovariša« »Prosveta«, kjer smo imeli svoj prostor za naše prispevke. Marsikdo bi rad javno povedal o svojih izkušnjah glede kmečko nadaljevalnega šolstva. Gotovo se brez skrbi obračamo na naš stanovski list, ki bo rade volje odstopal kotiček

za izvajanje naših zadev. Saj preteče skoro vse leto, ko ne najdemo v našem listu nikakih vesti o tem šolstvu.

Vse učiteljstvo, ki se je uživalo in delovalo na tem polju, ve prav dobro, kako velika in prijateljska vez se spleta med šolo in domom prav po tej poti.

Tit.

Učiteljski pokret

Božični tečaj

V zvezi z našim delom se je pokazalo mnogo novih vprašanj, o katerih se moramo zopet enkrat skupno pogovoriti. Onim, ki intenzivno delajo na terenu, se predvsem vsiljuje vprašanje, kako naj pri svojem šolskem in izvenšolskem delu uporabijo nabrani material.

Zato se je naš odsek odločil, da priredi v dnevi 4. in 5. januarja 1938 tečaj v Mariboru. Radi enotnosti dela na tečaju naj pokretaši do tega datuma temeljito preštudirajo Dobrškovo knjigo »Vpliv socialnih razmer na otroka na Prevaljah«.

Na podlagi snovi, ki je zbrana v tej knjigi, bodo predavatelji pokazali, kako si naj

učitelj uredi svoje šolsko in izvenšolsko delo, da bo v skladu s potrebami kraja, v katerem službuje. Imena predavateljev sporočimo naknadno. Odsek bo povabil na sestanek tudi avtorja knjige, da bo dajal pojasnila na eventualna vprašanja.

Prosveta

Prosveta. Po proračunu se je izkazalo, da je 15.000 din pre malo za pet števil »Prosvete«. Tako smo torej prisiljeni, da izdamo samo štiri številke. Skrbeli bomo, da bo vsaka številka tvorila zaključeno enoto in da bo vedno aktualna. Prva številka bo posvečena našemu obsejnu problemu in bo v kratkem izšla.

Še naše gospodarske ustanove

»Učiteljski tovariš« je priobčil v zadnji številki (št. 17 od 18. nov. 1937) članek »Naše gospodarske ustanove«. Pisec tega članka se pri posameznih ustanovah ni spuščal v podrobnosti, ker bi porabil sicer za vsako posamezno ustanovo več prostora kot ga zavzema omenjeni članek, ki opisuje kar devet ustanov. Namen tega članka je bil: opozoriti čitatelje »Učiteljskega tovariša« na naše gospodarske in socialne ustanove, obenem pa jih pridobiti za aktivno sodelovanje.

Potrebno se mi pa zdi, da poročilo o Učiteljski tiskarni nekaj spopolnim. Že zadnjič sem navedel nekatera dela, katera zalaga ali tiska UT. Da bodo pa cenjeni čitatelji še boljše poučeni o našem tisku, navajam celotni seznam: Učiteljski tovariš, Prosveta, Popotnik, Naš rod, Sokolska volja, Sokolci,

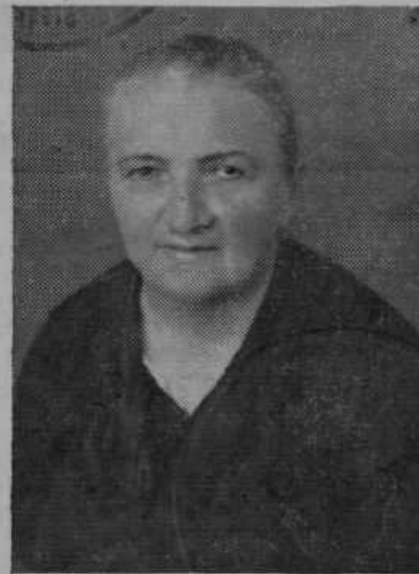
Soko, Naša radost, izdanja Jugoslovenske sokolske matice, Naš Glas, Kronika slov. mest. Zadrugi vestnik, Tovariški vestnik, Etnolog, Prirodoslovne razprave, Glasilo zdravniške zbornice, Sadjar in vrtnar, izdanja Slov. šol. matice, Mladinske matice, Planinske matice in Groharjeve založbe ter razna dela pedagoškega tiska.

Učiteljska tiskarna je založila in natisnila A. Skale Prosvetni zbornik, Vodnikovo pratio za l. 1937. in 1938., ravno zdaj ima v tisku E. Vrančev-Dolganove Vzorne učne načrte. Učit. tiskarna tiska in zalaga skoro vse učne knjige za osnovne in meščanske šole, več teh tudi za srednje in strokovne šole.

V splošnem lahko trdimo, da se UT trudi in želi vsotreti vsem potrebam učiteljev, šole in doma.

K.

† Ivana Neuhold - Tominčeva

25. septembra t. l. je umrla v Mariboru upokojena tovarišica Ivana Neuhold, roj. Tominčeva. Skromno in osamljena je živela zadnja leta, neopaženo se je poslovila od življenja. Rojena je bila v Ljubljani l. 1860. Tu

je tudi napravila zrelostni in usposobljenostni izpit. Službovala je najprej v Litiji, potem na Vrhniku do l. 1897. Zgodaj je stopila v pokoj, ker ji je po težki boleznih ohromela desna roka.

Bila je dvakrat poročena. S prvim možem, trgovcem Mescem je živela na Vrhniku. Po njegovi smrti se je poročila z Neuholdom, posestnikom v Schwammbergu pri Grazu in se je tudi tje preselila. Po končani svetovni vojni se je vrnila v našo državo in živela ob skromni pokojnini v Mariboru. Imela je samo enega otroka, ki je zgodaj umrl. Vzgojila je sicer dva tuja, vendar je ostala naposled popolnoma osamljena.

Precej razgibano življenje ji je prineslo mnogo bridkih razočaranj, vendar niti to, niti telesno trpljenje (nazadnje je bolehalo na srčni vodenici) je ni strlo, do zadnjega je bila duševno izredno čila in sveža. Vsega se je spominjala, za vse se je živo zanimala. Najbolj se je razživela, ko je pripovedovala o svojem službenem delovanju. Kot učiteljica na Vrhniku je imela v I. razredu med svojimi učenci Ivana Cankarja. Napisala je tudi »Spomine« o njem. Bila je zelo stanovsko zavedna in se je posebno zanimala za današnja ženska stremjenja.

Ko se je ustanavljal »Učiteljski dom« v Mariboru, ga je velikodušno podprla. Obžalovala pa je, da ni tako obsežen, da bi mogel dati zavetje tudi osamelim, onemoglim učiteljem.

Bolehna, osamljena je težko pogrešala svojece in domačnosti. V tem razpoloženju se je blaga pokojnica spomnila našega stremjenja in volila znesek 20.000 din za naš dom.

Tovarišice! Avgusta Kolnikar, Marija Mehletova, Ivana Neuholdova, vse tri nam kličejo preko groba in nas opominjajo, naj se vendar že enkrat zdramimo in otresemo ozkosrčnosti.

Poedine ne zmorejo velike naloge. Skupno zrtvujmo, da bomo mogle pomagati posameznim ter dvigniti samozavest in položaj nas vseh!

Nečastno za nas, da bi se zanašale na podpore in volila. Same, v polni sili življenja se zavedajmo dolžnosti do svojega stanu in položaja! Zgradimo si lasten dom, ki pa ne bo samo zavetje onemoglih tovarišic samotark, temveč toplo žarišče našega udejstvovanja in gostoljubna streha bodoči generaciji!

Oddolžimo se spominu naših blagih dobrotnic in dokažimo jim, da smo jim hvaležne in vredne naslednice.

Načelstvo zadruga

»Dom učiteljev« v Ljubljani.

= JUU — SRESKO DRUŠTVO ČRNOMELJ bo zborovalo dne 11. decembra v Crnomelju ob 12.30 uri, v prostorih ljudske šole. Dnevni red: 1. Situacijsko poročilo; 2. Blagajnikovo poročilo; 3. Učiteljska tiskarna, naša najvažnejša gospodarska ustanova, poročila tovariš Grum Rado, blagajnik JUU sekcije za dravsko banovino; 4. Zakon o telesni vzgoji naroda, referira tovariš Uratnik Edvard iz Adlešič. Udeležba na zborovanju je stanovska dolžnost. Povabite novo nameščene tovariše in tovarišice v našo organizacijo. Poravnajte članarino za en mesec naprej! — Odbor.